

Datum besluit B&W 16 mei 2023
Forumverg. d.d. 15 juni 2023
Agendapunt nr. (nummer)
Portefeuillehouder(s) M. Wit - Energie(transitie), Openbare Ruimte, Milieu en
Duurzaamheid, Volksgezondheid en Kunst en Cultuur
Redacteur A. Donkers
Doorkiesnummer (06) 485 280 38
Domein / Team Energietransitie
Corsanummer 23.022467

Aan de Raad,

1. Onderwerp
Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026
2. Voorstel
 1. Het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026 vast te stellen.
 2. Een bestemmingsreserve in te stellen voor de uitvoering van het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026.
3. Inleiding
In het coalitieakkoord heeft het college prioriteit gegeven aan het isoleren van woningen in de sociale woningvoorraad en binnen verenigingen van eigenaren (VvE's). De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 8 november 2022 over de begroting 2023-2026 het amendement "Echte stappen naar meer geïsoleerde woningen in Rijswijk" aangenomen. Met dit amendement is voor 2023, 2024 en 2025 jaarlijks € 2 miljoen beschikbaar gesteld om VvE's en individuele woningeigenaren met een woning met WOZ-waarde tot de NHG-grens te ondersteunen in het isoleren van hun woning. In het Woningisolatieprogramma staat beschreven welke activiteiten worden uitgevoerd om particuliere woningeigenaren en VvE's te helpen met het isoleren van hun woning.

Het woningisolatieprogramma Rijswijk zet in op het verduurzamen van de woningvoorraad in Rijswijk met een extra focus op slecht geïsoleerde woningen met een laag energielabel (D, E, F, G) en huishoudens die onvoldoende zelf in staat zijn om de verduurzaming te organiseren. Met persoonlijke en financiële ondersteuning worden de procesmatige en financiële drempels voor deze doelgroep om aan de slag te gaan met verduurzaming verlaagd, zodat een meer gelijke toegang ontstaat tot de energietransitie.

Het programma bestaat uit drie onderdelen:

- I. Proactieve benadering: op basis van de wijkanalyse benaderen we huiseigenaren actief met informatie over isolatiemaatregelen en de hulp en ondersteuning die beschikbaar is. We starten in de buurten met veel slechte labels en waar naar verwachting de investeringsmogelijkheden van huishoudens kleiner zijn.
- II. Persoonlijk advies en begeleiding vanuit de gemeente aan particuliere woningeigenaren en VvE's om een plan te maken voor de isolatiemaatregelen en aanspraak te maken op de beschikbare ondersteuning. In aanvulling op de hulp vanuit de gemeente is professioneel energieadvies beschikbaar voor particuliere huiseigenaren en procesbegeleiding voor VvE's.

III. Financiële ondersteuning.

- a. Voor particuliere woningeigenaren met een woning met een WOZ-waarde tot de NHG-grens en woningeigenaren met een woning in een VvE is een subsidie van € 2.500 beschikbaar met een maximum van 60% van de daadwerkelijke kosten.
- b. Voor particuliere woningeigenaren met een woning met een WOZ-waarde boven de NHG-grens is een subsidie van € 1.500 beschikbaar met een maximum van 60% van de daadwerkelijke kosten.

Het Woningisolatieprogramma is tevens de onderbouwing voor de aanvraag van de specifieke uitkering lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma. De Rijksoverheid zet met het Nationaal Isolatieprogramma in op het isoleren van woningen en legt daarbij de nadruk op woningen met energielabel D, E, F, G. Vanuit het Nationaal Isolatieprogramma is voor alle gemeenten een specifieke uitkering beschikbaar om huiseigenaren te stimuleren en helpen met het isoleren van hun woning. Gemeenten moeten een plan indienen om deze middelen toegekend te krijgen. Voor Rijswijk is vanuit de specifieke uitkering in 2023 € 201.480 en in 2024 € 113.880 beschikbaar.

4. Advies van de adviesraad Energietransitie

De adviesraad Energietransitie heeft het college advies gegeven op het concept Isolatieprogramma Rijswijk. Dit advies is als bijlage bij dit raadsvoorstel toegevoegd. Naar aanleiding van het advies van de adviesraad is het Isolatieprogramma aangepast en heeft het de naam Woningisolatieprogramma gekregen. In de nieuwe versie van het Woningisolatieprogramma is meer aandacht besteed aan de drempels voor woningeigenaren en VvE's om aan de slag te gaan met isolatiemaatregelen. De voorgestelde maatregelen zijn gericht op het verlagen van de drempels. Met de actieve benadering en individuele begeleiding is meer inzet op individueel advies en begeleiding van huishoudens die niet in staat zijn om de energietransitie zelf te organiseren. In de brief van het college aan de adviesraad is toegelicht op welke wijze het advies van de adviesraad is verwerkt. De brief van het college aan de adviesraad is als bijlage toegevoegd.

5. Beoogd effect

Het resultaat van het Woningisolatieprogramma is dat eind 2026:

- 150 VvE's (circa 1.000 niet grondgebonden woningen met een WOZ-waarde tot de NHG-grens) maatregelen hebben getroffen of hiertoe een traject zijn gestart.
- 270 grondgebonden woningen met een WOZ-waarde tot de NHG-grens isolatiemaatregelen hebben getroffen.
- Het gebruik van de subsidie vanuit het RVO voor isolatiemaatregelen en het gebruik van de dienstverlening van het Nationaal Warmtefonds aan huishoudens met een verzamelinkomen tot € 48.650 per jaar, aan huishoudens zonder leencapaciteit en aan VvE's is toegenomen.

Doel van het instellen van een bestemmingsreserve:

Met een bestemmingsreserve met een looptijd tot en met 2026 is het mogelijk om de middelen die beschikbaar zijn gesteld om VvE's en individuele woningeigenaren te helpen met het isoleren van hun woning en niet in het lopende begrotingsjaar zijn uitgegeven, beschikbaar te houden voor dit doel. Na vaststelling van het Woningisolatieprogramma in de gemeenteraad en de subsidieregeling in het college, start de uitvoering naar verwachting in september/oktober 2023. Dit betekent dat vanaf oktober subsidies worden toegekend. Het beschikbare budget voor 2023 zal daardoor niet volledig in 2023 besteed worden. Met de bestemmingsreserve worden de resterende middelen gereserveerd voor latere besteding. Daarnaast is egalisatie van lasten mogelijk en kunnen er nog afrekeningen plaatsvinden in 2026 zonder de begroting 2026 te belasten.

5. Argumenten

1. Met het Woningisolatieprogramma wordt invulling gegeven aan het amendement "Echte stappen naar meer geïsoleerde woningen in Rijswijk" dat door de gemeenteraad in op 8 november 2022 is aangenomen.
2. De aanpak in het woningisolatieprogramma biedt persoonlijk advies en ondersteuning aan huishoudens die de verduurzaming niet zelf kunnen organiseren. Met de persoonlijke ondersteuning zorgen we dat de financiële en organisatorische drempels voor deze huishoudens worden verlaagd.
3. De inzet vanuit de gemeente is een aanvulling op landelijke regelingen en stimuleert het gebruik van landelijke regelingen. Op die manier werken we aan het toegankelijk maken van de landelijke ondersteuning voor iedere woningeigenaar, zodat er een gelijke toegang tot landelijke ondersteuning ontstaat.
4. De actieve benadering met de inzet van energieambassadeurs wordt uitgevoerd in buurten waar uit de wijkanalyse blijkt dat er veel woningen zijn met een slecht energielabels (D,E,F,G) en relatief veel huishoudens met een laag inkomen. Op die manier treden we in contact met woningeigenaren die een woning bezitten in een buurt waar naar verwachting de investeringsmogelijkheden kleiner zijn en daarmee de kans op energiearmoede toeneemt.
5. Motief voor het instellen van een bestemmingsreserve: kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen.

6. Kanttekeningen

1. Het woningisolatieprogramma wijkt op twee punten af van de opdracht in het amendement "Echte stappen naar meer geïsoleerde woningen in Rijswijk". Voor de toekenning van subsidie vindt geen toetsing plaats op energielabel en de ondersteuning is niet beperkt tot huiseigenaren met een woning met een WOZ-waarde tot de NHG-grens.

In het amendement “Echte stappen naar geïsoleerde woningen in Rijswijk” heeft de raad het college de opdracht gegeven om de beschikbare middelen te besteden aan woningen met een slecht energielabel (E,F,G). In het Woningisolatieprogramma is dit criterium losgelaten voor de toekenning van de financiële ondersteuning (subsidie). De reden hiervoor is dat een deel van woningen geen energielabel bezit en dat voor een deel van de woningen het energielabel niet meer passend is bij de energieprestaties van de woning. Het aanvragen van een nieuw energielabel kost circa € 250 tot € 300. Het energielabel als toetsingscriterium gebruiken voor de toekenning van ondersteuning brengt hoge kosten met zich en levert geen meerwaarde op in het verbeteren van de energieprestaties van de woning (zie ook de toelichting in hoofdstuk 5.2 van het Woningisolatieprogramma). De actieve benadering met de inzet van energieambassadeurs is wel gericht op woningen met een slecht energielabel. De focus ligt daarbij op energielabel D, E,F,G, in lijn met de focus vanuit de lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma.

Op basis van de analyse naar de woningvoorraad in Rijswijk en de wettelijke kaders voor VvE's wordt voor de aanvraag van subsidie de WOZ-waarde van de woningen in VvE's niet getoetst aan de NHG-grens. Dit is toegelicht in hoofdstuk 5 van het Woningisolatieprogramma. In hoofdstuk 6 is een inschatting gegeven van het verwachte gebruik van de gemeentelijke regeling door woningeigenaren met een woning met WOZ-waarde tot de NHG-grens en VvE's op basis van de analyse naar de woningvoorraad en het historisch gebruik van landelijke regelingen. De voorgestelde aanpak, het verwachte gebruik en de beschikbare middelen geven ruimte voor een subsidieregeling voor woningeigenaren met een WOZ-waarde boven de NHG grens. Dit is toelicht in paragraaf 3 van hoofdstuk 6.

2. De opdracht van de raad heeft focus op een specifieke doelgroep. De inzet publieke gelden moet in beginsel voor iedereen van toegevoegde waarde zijn en de gemeente mag niet doen aan inkomenspolitiek. Door het team juridische zaken is op het gebied van inkomenspolitiek geen belemmeringen gevonden ten aanzien van de verstrekking van deze subsidie in de voorgestelde vorm. In geval van ongeoorloofde inkomenspolitiek is er doorgaans sprake van uitkeringen die vrij besteedbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan studiefinanciering. Daar is bij de voorgestelde subsidies in het Woningisolatieprogramma geen sprake van, omdat het bestedingsdoel van de subsidie vaststaat.
3. Bij een deel van de VvE's is er sprake van gemengd bezit. Dat wil zeggen dat de VvE bestaat uit particuliere eigenaren en een woningcorporatie, vastgoedbelegger of commercieel verhuurder. In beginsel mag de overheid geen financiële steun verlenen aan ondernemingen die daar een economisch voordeel van hebben dat niet via de normale commerciële weg is verkregen (staatssteun). Een opt-out-regeling waarbij een subsidie aan de VvE wordt toegekend voor alleen de particuliere woningeigenaren is wettelijk niet mogelijk. Het uitsluiten van VvE's waar sprake is van gemengd bezit benadeelt particuliere woningeigenaren die onderdeel zijn van deze VvE.

De subsidie kan aan de gemengde VvE's overeenkomstig de staatssteun regels verleend worden. Juridische Zaken is hiervoor in samenspraak met Europa Decentraal concrete maatregelen aan het treffen.

4. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om misbruik en oneigenlijk gebruik van publieke middelen te voorkomen. Het uitsluiten van misbruik en oneigenlijk gebruik van publieke middelen vraagt een vorm van controle en brengt administratieve last en uitvoeringskosten met zich mee. Voor de controle op de rechtmatigheid vragen we huiseigenaren en VvE's voor de subsidietoekenning om bewijstukken zoals een factuur en een verklaring. Dit wordt opgenomen in de subsidieregeling.
5. De hoogte van de subsidie voor isolatiemaatregelen is gemaximeerd op 60% van de daadwerkelijke kosten. Huiseigenaren kunnen bij 2 maatregelen circa 30% van de kosten gesubsidieerd krijgen vanuit door de RVO. Dit betekent dat huiseigenaren een klein deel van de investering zelf moeten inbrengen. Dit kan voor woningeigenaren een financiële drempel zijn om niet te verduurzamen. De isolatiemaatregelen tot 70% van de daadwerkelijke kosten (en 100% in combinatie met de subsidie van de RVO) haalt de prikkel weg voor huishoudens om kritisch naar de kosten van de isolatiemaatregelen te kijken. Vanuit de verantwoordelijkheid van gemeenten om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen, is gekozen voor een eigen bijdrage vanuit de woningeigenaar.
7. Financiën
De financiële consequenties van het Woningisolatieprogramma zijn begroot op € 6.267.000 voor 3 jaar. In de onderstaande tabel zijn de kosten uiteengezet.

Begroting (euro)	Kosten per jaar	2023-2026
<i>Proactieve benadering</i>		
Communicatie en Informatiebijeenkomsten Energy Cave	€ 25.000	€ 75.000
Opleiden energiecoaches	€ 20.000	€ 60.000
Inzet energieambassadeurs	€ 16.000	€ 48.000
<i>Advies op aanvraag</i>		
Energiescan particuliere huishoudens	€ 27.000	€ 81.000
Energieadviseur (2 fte)	€ 200.000	€ 600.000
Procesbegeleiding VvE's	€ 175.000	€ 525.000
<i>Financiële ondersteuning</i>		
Subsidie grondgebonden woningen met WOZ-waarde tot NHG-grens en VvE's	€ 1.100.000	€ 3.300.000
Subsidie voor grondgebonden woningen met WOZ-waarde > NHG-grens	€ 442.000	€ 1.326.000
<i>Uitvoering subsidietoekenning</i>		
Uitvoeringslasten subsidies (1,2 fte), voor circa 450 aanvragen per jaar voor isolatiemaatregelen en 90 aanvragen per jaar voor energieadvies.	€ 100.000	€ 300.000
Totaal per jaar	€ 2.105.000	€ 6.267.000

De gemeenteraad heeft voor de uitvoering van het woningisolatieprogramma in 2023, 2024 en 2025 jaarlijks € 2 miljoen beschikbaar gesteld (kostenplaats "Isolatie woningen"). Vanuit het Nationaal Isolatieprogramma is voor Rijswijk in 2023 € 201.480 en in 2024 € 113.880 beschikbaar. In totaal is daarmee gedurende 3 jaar € 6.315.360 beschikbaar voor de uitvoering van dit programma. De kosten voor de uitvoering van het Woningisolatieprogramma zijn daarmee gedekt.

Het beschikbare budget in 2023 zal niet volledig worden besteed, omdat uitvoering van het programma naar verwachting in september/oktober 2023 zal starten. De besteding van de middelen voor de subsidies zal langzaam op gang komen en over de tijd heen steeds meer toenemen. Dit komt enerzijds door toenemende bekendheid waardoor steeds meer woningeigenaren de subsidie weten te vinden en anderzijds doordat vooral grote VvE's een langere doorlooptijd nodig hebben voor de besluitvorming en uitvoering van de isolatiemaatregelen die vooraf gaat aan de subsidieaanvraag.

Met het voorgestelde besluit wordt een bestemmingsreserve ingesteld voor de uitvoering van de het Woningisolatieprogramma. Bij overschrijding van het beschikbare budget (jaarlijks € 2 miljoen) op de kostenplaats "Isolatie woningen" (FCL 67230504) wordt met een resultaatbestemming bij de jaarrekening het resterende budget ten gunste gebracht aan de bestemmingsreserve Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026. Overschrijding in het navolgende jaar kan worden opgevangen vanuit de bestemmingsreserve. De looptijd van de bestemmingsreserve is van 2023 tot en met 2026.

8. Vervolg

Op basis van artikel 3 in de Algemene subsidieverordening Rijswijk 2020 is het college bevoegd om een subsidieregeling vast te stellen binnen de kaders van de algemene subsidieverordening en de door de raad vastgestelde beleidskaders. Na vaststelling van het Woningisolatieprogramma door de gemeenteraad worden de subsidiemaatregelen uitgewerkt in een subsidieregeling en vastgesteld door het college. De subsidieregeling wordt gepubliceerd op www.lokaleregelgeving.overheid.nl en in Groot Rijswijk.

De verantwoording aan de gemeenteraad over de besteding van de middelen verloopt via de reguliere planning & control-cyclus. Na een jaar start een tussentijdse evaluatie. De tussentijdse evaluatie richt zich op het gebruik van de ondersteuning (de kwantiteit) en of deze voldoende effectief is in het stimuleren van isolatiemaatregelen (de kwaliteit). De uitkomsten van de tussentijdse evaluatie worden met de raad gedeeld. Door de evaluatie na 1 jaar te starten is het mogelijk om tussentijds (bij 1,5 jaar) bij te sturen indien daar aanleiding voor is.

9. Communicatie

Om het hierboven genoemde resultaat van het Woningisolatieprogramma te behalen wordt een parallel communicatietraject ingezet. Enerzijds wordt via de geëigende kanalen (nieuwsbrief, website, social media, Groot Rijswijk, wijkbijeenkomsten) aandacht gevraagd voor het belang van isolatie en geven we bekendheid aan de daarvoor beschikbare subsidies en ondersteuning. Voor meer informatie verwijzen we door naar informatiebijeenkomsten in de Energy Cave of een gesprek met een energieadviseur.

Daarnaast wordt een doelgroepgerichte communicatieaanpak opgestart om advies en ondersteuning te bieden aan huishoudens die de verduurzaming niet zelf kunnen organiseren. Dit doen we door een actieve en persoonlijke benadering van deze woningeigenaren en daarbij passende communicatie. Denk aan de inzet van energieambassadeurs die huisbezoeken afleggen, acties in de straat of het aansluiten bij (reeds georganiseerde) activiteiten. Ook wordt aangesloten bij de brede communicatieaanpak vanuit de Armoede+ aanpak.

10. Bijlagen

1. Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026
2. Advies Adviesraad Energietransitie op Isolatieaanpak
3. Reactie van het college aan de adviesraad Energietransitie

Burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

H. Sahin

De gemeenteraad van Rijswijk,
Bijeen in openbare vergadering op 27 juni 2023
Gelezen het voorstel van 16-05-2023
d.d. (datum), nr.

BESLUIT:

1. Het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026 vast te stellen.
2. Een bestemmingsreserve in te stellen voor de uitvoering van de het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026.

Aldus besloten door de Raad van de gemeente Rijswijk, in zijn openbare vergadering van 27 juni 2023

De gemeenteraad,
de griffier,

de voorzitter,

J.A. Massaar, bpa

H. Sahin